

Petr Klusáček

ÚTLUM TĚŽBY ČERNÉHO UHLÍ, RESTRUKTURALIZACE OCELÁŘSKÝCH VÝROB A TĚŽKÉHO STROJÍRENSTVÍ NA OSTRAVSKU

Příspěvek se zabývá problematikou útlumu těžby černého uhlí a restrukturalizací ocelářských výrobních a těžkého strojírenství na Ostravsku v období po roce 1989, přičemž složitost celého procesu je dokumentována na transformačním vývoji tří největších společností zájmového území: Ostravsko – Karvinských dolů, a.s., Vítkovic, a.s. a Mittal Steel Ostrava a.s. (dříve Nová Huť, a.s.). Velká pozornost je současně zaměřena i na dopady transformačních změn, především na zvýšení míry nezaměstnanosti a na zlepšení stavu životního prostředí. Předkládaný článek se opírá nejen o studium literatury, ale i o detailní údaje z terénního výzkumu, který byl realizován v rámci práce na projektu „Vliv útlumu hlubinného hornictví na děje v litosféře a životní prostředí“.

Petr Martinec, Božena Schejbalová, Karel Hortvík, Jiří Maníček

KRAJINA OSTRAVSKA A JEJÍ OVLIVNĚNÍ TĚŽBOU UHLÍ

Geologická historie karbonu, pokryvných útvarů včetně kvartéru a změny povrchu vyvolané činností člověka, měly zásadní vliv na utváření krajiny Ostravska. Výrazným způsobem se projevila hlubinná těžba uhelných slojí, která byla příčinou poklesů terénu a vzniku odvalů hlušiny a odkališť, které jsou novým morfologickým tvarem v krajině a mnohdy působí jako dlouhodobá ekologická zátěž. Pozornost je věnována emisím metanu na povrch, změnám v hydrologické situaci regionu a některým okolnostem čerpaných a vypouštěných důlních vod.

Stanislav Ondráček

ÚTLUM HLUBINNÉHO HORNICTVÍ V OSTRAVSKO-KARVINSKÉM REVÍRU, VYPOUŠTĚNÍ DŮLNÍCH A ODPADNÍCH VOD A JAKOST VODY VE VODNÍCH TOCÍCH

Článek se zabývá posouzením útlumu hlubinného hornictví v Ostravsko-karvinském revíru (OKR) z hlediska problematiky vypouštění důlních vod. V souvislosti s uzavíráním důlních provozů a s ukončením těžby uhlí na řadě lokalit OKR postupně kleslo množství důlních vod a odpadních vod vypouštěných doly do vodních toků. Snížilo se tak i množství rozpuštěných anorganických solí, které se s důlními vodami dostávaly do vodních toků. Tyto změny se projeví v jakosti vody v tocích. V druhé polovině 90. let 20. století významně klesl obsah chloridů v Ostravici v Ostravě-Muglinově, v Odře v Bohumíně a v Lučině ve Slezské Ostravě. Z důvodů ochrany aktivních dolů před zatopením bylo ovšem nutné začít znovu čerpat důlní vodu z uzavřených dolů. Tato voda je vypouštěna do Ostravice v Ostravě. Po roce 2000 se proto obsah chloridů v Ostravici a Odře opět zvětšil. Odlišný je vývoj obsahu síranů ve vodních tocích. Po roce 1993 začal obsah síranů postupně klesat až na polovinu hodnot ze začátku 90. let.

Jan Lacina, Tomáš Koutecký

BIOGEOGRAFICKÉ A GEOBIOCENOLOGICKÉ ASPEKTY VLIVŮ HLUBINNÉHO HORNICTVÍ NA PŘÍRODU A KRAJINU OSTRAVSKA

Biota, zejména vegetace oblasti ovlivněné hlubinným hornictvím má svoje výrazné specifika. Se změnami reliéfu (odvaly a poklesy) se změnila podmínky abiotického prostředí ploché pánve a pahorkatiny natolik, že je zde nutno počítat s jinými typy přírodní potenciální vegetace než dříve. Aktuální vegetace se vyznačuje velkým počtem synantropních druhů včetně invazních neofytů. Na nově vzniklých tvarech reliéfu probíhá spontánní přirozená sukcese, místy ovlivněná a přerušovaná lesnickými i zemědělskými rekultivacemi. Ze srovnání vegetačního krytu na plochách antropogenního reliéfu před desítkami let a v současnosti vyplynulo, že počet druhů se zvyšuje. I v devastované krajině lze najít řadu lokalit s vysokou biodiverzitou, včetně výskytu vzácných druhů rostlin i živočichů. Tyto lokality byly vymezeny jako součást kostry ekologické stability krajiny. Na základě srovnání biocenóz vzniklých sukcesí a biocenóz podmíněných rekultivačními akcemi, doporučují autoři oba procesy propojit, s důrazem na řízenou sukcesí.

Barbara Vojvodíková

COLLIERY BROWNFIELDS A ÚZEMNÍ PLÁN MĚSTA OSTRAVY

Bývalá industriální města se dnes potýkají kromě jiných problémů s opuštěnými areály bývalých podniků. Na území města Ostravy vzniklo jen po důlních provozech 148 ha těchto ploch. Jedním z faktorů rozvoje je územní plán. Tento příspěvek přináší návrh postupu a možná kritéria (hodnotící model) pro určování budoucí funkce. Tento návrh platí převážně pro území v intravilánech obcí.

Navrhovaný hodnotící model byl aplikován na vybrané plochy v územním plánu města Ostravy. Výsledky aplikace jsou také v tomto příspěvku obsaženy.

István Fodor

ÚTLUM TĚŽEBNÍ ČINNOSTI V PÉCSI

Těžba uhlí v pohoří Meczek přetvořila vzhled města Pécz a jeho okolí již několikrát. Těžba uhlí dosáhla svého vrcholu ve druhé polovině minulého století za éry socialismu, kdy se město i kraj staly baštou hornictví. V posledním desetiletí dochází k útlumu těžby a hornictví ztrácí svůj význam. Nová strategie rozvoje je spatřována ve snaze o vytvoření ekologického města a ekoregionu.